

Výskyt a sezónna aktivita kliešť'a obyčajného (*Ixodes ricinus*) na vegetácii na vybraných lokalitách východného Slovenska a infikovanosť bakteriálnymi patogénmi

Ivana Hviščová¹, Lucia Pangráčová¹, Markéta Derdáková², Bronislava Víchová¹,
Branislav Peťko^{1,3}

¹Parazitologický ústav SAV, Hlinkova-3, Košice, ²Ústav zoológie SAV, Dúbravská cesta-3, Bratislava,
³Prírodovedecká fakulta UK, Mlynská dolina-4, Bratislava
gulova@saske.sk

Epidemiologicky najvýznamnejším a zároveň najrozšírenejším kliešťom na Slovensku je kliešť obyčajný (*Ixodes ricinus*). Je vektorom pôvodcov rôznych vírusových, bakteriálnych a protozoárnych ochorení, napr. kliešťovej encefalitídy, lymfatickej boreliózy, anaplazmózy/ehrlichiozy, rickettsiázy a babeziózy. Lymfatická borelióza predstavuje najrozšírenejšie kliešťami prenášané ochorenie na severnej pologuli a anaplazmóza/ehrlichioza je významná hlavne z veterinárneho hľadiska. *Neoehrlichia mikurensis* bola pôvodne považovaná za nepatogénny druh, avšak podľa najnovších štúdií vyvoláva táto baktéria horúčkovité ochorenia, septikémiu a dokonca až smrť ľudí s oslabenou imunitou. V rokoch 2008–2010 bol zisťovaný výskyt a sezónna aktivita kliešťov *Ixodes ricinus* na vegetácii na vybraných modelových lokalitách východného Slovenska a zároveň vyšetrovaná prítomnosť baktérií z komplexu *Borrelia burgdorferi* sensu lato, *Anaplasma phagocytophilum* a *Neoehrlichia mikurensis*. Kliešte boli zbierané na prízemnej vegetácii flanelovou vlajkou 1 m × 1 m a sezónna aktivita bola vyjadrená relatívnou denzitou (RD) ako počet nazbieraných nýmfov a imág za hodinu zberu. Kliešte v mestskom lesoparku Košíc (2008) s teplou a mierne vlhkou klímou, ako aj v periférnych parkoch (botanická záhrada), boli na vegetácii aktívne od marca do novembra s jednovrcholovým priebehom s maximom v júni (RD v lesoparku 300, v botanickej záhrade 60). V pericentrálnych mestských parkoch (2010) mali kliešte tiež jednovrcholový priebeh, no maximum bolo už v apríli (RD na verejnom cintoríne 61, záhradkárskej oblasti Nad Jazerom 45–50, v Parku Anička len 5 kliešťov) a do júla poklesla na 3 až 6. V auguste sme ich nezistili a ojedinele sa vyskytovali ešte v septembri. V okrese Bardejov boli kliešte *I. ricinus* nachádzané od apríla do októbra s maximom v máji a júli, kde na lokalitách s hustým stromovým porastom dosahovali 25 až 31 kliešťov za hodinu zberu, na presvetlených lokalitách (Bardejovské kúpele, Raslavice) len 4–12. Minimum nazbieraných kliešťov v júni mohlo byť ovplyvnené dobou zberu v poludňajších hodinách s vysokými dennými teplotami. Priemerná prevalencia borélií z komplexu *B. burgdorferi* sensu lato sa pohybovala od 4,4 % v okrese Bardejov po 18,4 % v lesoparku Košíc, ale relatívne vysoká bola pozitivita kliešťov aj v košických parkoch (5,1–9,0 %). Prevalencia *A. phagocytophilum* bola od 1,7 % v okrese Bardejov po 4,5 % v košickom lesoparku a *N. mikurensis* 1,9 % v Košiciach a 4,4 % v Bardejove. Získané výsledky potvrdzujú výskyt kliešťov ako vektorov lymfatickej boreliózy a anaplazmózy nie len v lesných oblastiach Slovenska, ale aj priamo na území miest.

Práca bola podporená grantmi VEGA 2/0128/09, APVV č. LPP-0341-06 a MZ SR 2006/31-SAV.